

Pilisi jogi színlékek
Az ajándék visszaköveteléséről

Az ajándékozás ellenérték nélküli átruházása valamely vagyontárgynak más személyre. Többnyire egymással rokon és baráti viszonyban álló személyek ajándékoznak egymásnak dolgokat, akár ingatlant, akár ingót. Születésnap, névnap, köszöntés, ünnep, vagy más alkalom: kisebb nagyobb ajándékokat adunk ilyenkor egymásnak. Ebben a cikkben arról az esetköről lesz szó, amikor nagyobb értékű ajándék adására kerül sor, pl. a szülő gyermekének ingatlant ajándékoz. A Polgári törvénykönyv (Ptk.) az ajándékozás számos mozzanatát – épp az ingyenesség okán – speciális szabályozással illeti; most ebben a körben csak egy kérdésre térünk ki: az ajándék visszakövetelésére. Ritka, de előfordul.

Kiindulási pontul legyünk szigorúak: attól, hogy az ajándék ingyenes juttatás, az ajándékozó nem veheti vissza az ajándékot „csak úgy”. Az ajándékozás szerződés, az ajándékozást követően az ajándék tulajdonjoga a megajándékozottat illeti meg. Ingatlanok ajándékozása ráadásul csak írásban történhet oly eredménnyel, hogy a tulajdonjogot a megajándékozott meg is szerzi (azt a földhivatal bejegyzi).

Ha az ajándékozó vissza kívánja venni az ajándékot, az sérti a megajándékozott tulajdonjogát, amely a jog védelme alatt áll. Az ajándékot visszakövetelni a törvény (Ptk.) szerint három esetben lehet: (1) az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, ha az a feltevés, amelyre figyelemmel az ajándékot adta, utóbb véglegesen meghiúsult, pl. az ajándékozott már nem méltó az ajándékra, mert nem szolgált az ajándékozó részére tartást, gondoskodást stb. (2) ugyancsak fennáll a visszakövetelés joga, ha a megajándékozott az ajándékozó sérelmére súlyos jogsértést követ el, pl. bántalmazza, becsmérli, kihasználja, károsítja. Végül (3) a még meglevő ajándékot az ajándékozó visszakövetelheti annyiban, amennyiben arra létfenntartása érdekében szüksége van, és az ajándék visszaadása a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti. A cikk folytatásában ezen utóbbi esetet kívánjuk megvilágítani.

Több fontos fogalmat is tisztázni kell annak megállapításához, hogy az ajándék visszakövetelésének van-e helye. Ezeket fogalmakat – általános szabályként – a törvény állapítja meg és a bíróságok a konkrét esetekben dolgozzák ki. A Ptk. szerint az ajándékozót akkor illeti meg a visszakövetelés joga, ha arra létfenntartásához szüksége van. A Legfelsőbb Bíróság vizsgálta a létfenntartás veszélyeztetettségének kérdéskörét és megállapította, hogy elsősorban a mindennapi szükségleteket (lakás, ételmezés) kell alapul venni, tekintettel teljes élethelyzetét, viszonyait. Tisztázni kell tehát az ajándékozó (ajándékot visszakövetelő) jövedelmi és vagyoni helyzetét, azt, hogy egészségi állapota, életkora, körülményei miatt mennyiben szorul ápolásra, gondozásra és ezen szükséglete átmeneti jellegű vagy állandósult, esetleg egyre fokozódó jellegű. A visszakövetelés megalapozottságához vizsgálni kell minden jövedelemforrást, ami az ajándékozó rendelkezésére áll (nyugdíj, munkabér, más jövedelem), valamint szükségessé teszi életviszonyainak teljes feltárását. A visszakövetelésnek akkor van helye, ha az ajándékozó létfenntartásához tehát elengedhetetlen az ajándék. Bírói jogeset található arra, hogy önmagában akár a szűkösebb anyagi helyzet nem alapozza meg a visszakövetelést.

Vizsgálni kell másrészt azt is, hogy az ajándék visszakövetelése milyen kihatással lesz a megajándékozott életére, s csak akkor áll meg a visszakövetelés, ha nagyobb szükség áll fenn az ajándékozó oldalán, mint amekkora érdeksérelmet az ajándék visszaszolgáltatása (elvesztése) a megajándékozott terhére jelent. Ezen kérdések csak mindenre kiterjedő peres bizonyítással dönthetők el.

dr. Wertán Balázs ügyvéd
iroda: Pomáz, Huszár u. 17.
T: 525-455; 30/6196-496
www.wertan.hu